

אברהם צרפתי

מתוך מכתבים לוועדת החלוקן

אלג'רי, 10.8.48

כעת אני כותב לכם מהסמינר. נדמה לי שאחורים כהכו לכם עליו לפני. אני רוצה להביע לכם את הרגשותי, את הערכתי, אם כי אני אחד ממבצעי הסמינר הצפון אפריקאי הזה. הסמינר מונה 35 חברים מכל הארצות בצפון אפריקה למצאנים בקביעות ארבעה מדינות: צרפת, נוריה, רבקה כשדן טאני. רחל הצטרפה להשארו כמרוקן בכדי לא להשאיר את הנרענות החדשה ללא מדריך זמן רב. הסמינר מתקיים בחורשת אורנים על יד חוף הים והנוף היפה, במקום להפריע לאנושנותי העבודה, מוסף הרי מיוחד המקור אותנו לארץ, לחיים משותפים. על תכנית הסמינר לא אאריך מלים, כדאי כבר קיבלתם אותה. רוצה אני רק להודיע שלפי הקצב שאנו הולכים בו עכשיו, נגשים אותו בשלמותו וזה יהיה הישג חשוב. כסמינר שבו נפגשו חברים שונים, בעלי חינוך שונה, ומנטליות שונה יש בכל זאת קשר עמוק בין האנשים והוא קשר של תנועת דרוו-צעירי ציף. וטוב היה לי, בעיקר אחרי כשלוש עמ החברים המרוקאים כבית השיטה, להאזין את חבריני ממרוקו שבאו לסמינר זה: חברים כריאים כלי רגש הנהיגות שליחה תמיד את החברים והם, חברי הנהיגות ככל מאת האחרים וטוב להכיר אותם, להרגיש אותם, להיות כמות שהי המשך הנהיגות כטונים ובאלג'רי. שזה המשך שיש לו עתיד גדול. עוד מעט הסמינר ייגמר ונקיים את ועידתנו החמישית. אני חושב שאחרי הפולג כטונים נצטרך הרבה להרחיב כמלים אלא שיהיו בעיקר החלטות קונקרטיות ומעשיות מאד. טוב שזה יהיה כך, די לנו כריכותים ורוב דיבורים שהתרגלו להם כשנים הקורנות. אחרי הועידה אחרון לטונים ואמשיך בעבודתי הרגילה. משם אכתוב לכם על עבודתי כטוניםיה, אם כי כבר כתבתי לכם כמפורט, פעמים. אני רוצה לסיים את מכתבי כשני דברים: ענין חזרתו של אלפרד; טוב שהקיבצו החילת שאחרי שנים של פעולה הוא צריך לחזור. אבל האם הקיבצו חשב על מי שיהלפני? חברים, אני יודע את המצב בארץ, אני מכין מודע משהי ריכמן לא יוכל להגיע, אבל אני גני יודע שאחרי שאלפרד יסע אני אחיה בטונס, והל במרוקו. רבקה בצורה כזאת בתנועה החינוכית. חוץ מזה — אם אני רוצים לטפל בכל הסנופים הצומחים עכשיו בשלש הארצות הרי תבינו שאין יי שליחים לכל זה אפילו אם הם דוכרי צרפתיים. וכך חברים, למרות כל המעמסה שלכם, אתם מוכרחים לדאוג לנו, כי צפון אפריקה זו ארץ בתולה ועליכם ועלינו לשמור שתשאר מקור עליה גדולה לקיבוצ. חברים, רציני לכתוב על עליית קבוצתנו להתיישבות, על שמחתי הגדולה וגם על שלא השתתפתי בשלב האחרון העליון של הגשמת רעיונו — יצידה צפון אפריקאית. חברים כמכו לי, אני זקוק לזה; שלום לכותבי הגדול.

מפגרים, דעת קודמות וכי. אם נדבר על הקיבוצ כדתי אזי נמצא את החלוקן ההתפתחות וההשתחררות מהמושגים האלה ובמקום לתנן את נשמור על גלותיות, כורנות קונסרבטיביות.

ב. לא ימצא בצפון אפריקה כולה גרעין של אנשים דתיים אשר יוכל להוות גרעין קיבוצי עצמאי, או שהאנשים האלה יהפכו ללא דתיים, או שלא יוכלו להגשים את הרעיון הקיבוצי מתוך שלא הייתה בהם מהפכה קנימית (אל נדבר על בעיות אחרות כגון חוספת גליות דתיות אחרות, בעיית של כחורות וכעיות אחרות שאי אפשר לפתור בצורה אוניקוויבית).

הפתרון היחיד הוא שהגרעין הצפון אפריקני השני יעשה ניסיון של שני מסתבים, חשוב שבתנועה אנו לא נתנן על יסוד אשליית כמו שזה היה כמשך כל השנים האחרונות. עני למפי שלחמנונו, ממש, במסגרת-אח-האמת-מפני-החברים. סיפור שברגבים ישנה כשרות אחידה וכי, וכאשר האנשים באו, ראו שיש שני מסתבים וכי וכמוכן לא יכלו להסכים לחיות בצורה כזו. אבל אם כבר פה נשמר לעקור את כל הגלותיות שבהם, לא נספר להם מעשיות על המציאות הארץ ישראלית, ייתכן שהדבר יצלח.

אני מסימת את מכתבי בהתגשה שלא אמרתי כלום, שרק רפרפתי על הדברים ושזה לא מספיק. אבל אם לא אשלה אותו לא אכתוב אתו יותר מוצלח. מכתבים מאד מאד חשובים לנו (מכתבי של א. פאלקוב) אנו מקבלים אותם בקביעות. האחרון שקיבלתי (על מועצת הקיבוצ האחרונה) היכיר אותי ובילות וחומות והיה נדמה לי שאני משתתפת במועצה, שומעת את הנואמים, נכחה כוויכוחים. אין הרבה רגעים כאלה. כבר עשרה חדשים עברו ונדמה לי שלא התחלתי לעבוד. שלא עשייתי כלום. ונדמה לי שאף פעם לא תגיע שעת השיבה ארצה, אבל זה לא נורא, לו הייתי מקבלת מכתבים לעתים יותר קרובות, לו הייתי רואה את משפחתי שיושבת במדק של 2000 ק"מ ממני, היה בודאי הרבה יותר טוב, אבל מה לעשות? כאלה הם הדתיים.

אל תתפלא אם המכתב הזה לא דומה למכתב של שליח — קשה מאד לכתוב לכם, אי אפשר לכשא המון דברים. דק אל הפסקו כנאמנותם של אלה אשר אינם כותבים כל חדש או חדשיים, דוחות עם קווים אדומים וכתולים, סניפים וכי.

משה רבינו

מתוך מכתב לחברי הלשכה בפדים

11.10.1948

אני חדיש בשלילות הזאת, אני מוסמך למטור דברים לגבי המצב והתנאים בארצות השכנות ואף בארץ הזאת טרם הגעתי להרכה מקומות שיש בהם אפשרויות ורעולות וקשרים, ובכל זאת כדאי להעלות רשמים ראשוניים.

קודם כל: באגלג'ריה (נרמה) לי שבמידה רבה זה חל גם על שאר האגלג'ריה.

אחד: הפילוג אשתדך בתנאים) הנו עומדים כמעט בוודאות פעולתו, ליימות רק התחלות צנועות, למעשה אין אף סניף בתנועה המסוגל לקיים את עצמו תקופה ניכרת ללא שליח. אין לנו אקטובה מבוגרת ועצמאית, השכנה היחידה מפורחת נרדלה מאד עקב העליה והפעולה בשטחים כלליים. הרכה תנאים היצוניים בעוכרנו: אנטי-יצונות רכה בין המכווגרים מתוך אשליה ופחד משתלבת כחלוח גדולה של הילדים בהורים, שאננות כללית וחוסר עירנות, נחשלות המחשבה הפוליטית וההשתעפה המנוונה של המכיבה על שני גורמיה — הערכי והצדפתי. למרות כל זה האפשרויות גדולות: המצב האוביקטיבי, אם כי טרם חדר בכל מקומותיו לחודעתי היחיד הארץ, נודר עליהם את הפתרון הציוני; הישג היחיד גודל ביחס ובכוח היחיד בהכרה, הנוער נודר להשפעתו כשמוגעים אליו בגיל מתאים ובאנטימטיביה הדרושה. אבל מפל זה מסתבר שאין לנו כאן אפשרות לכנות על פעולת בזק (במרוקו, אחרי פרוצות וכמצב של דיכוי מתמיד המצב שונה): שם אפשר להקיץ המונים במהירות בכל מקום שאליו שליח מגיע). יש כאן לפחות שלושה אזורים המיחיבים פעולה מתמדת של שליח שיעבור בתנועה ודרושה פעולה ממושכת — עד שמגיפים אלה יהיו מוכשרים לפעולה עצמאית. אין אני כותב את הרברים האלה מתוך פסימיות, אבל אשליחות ביחס לקצב הפעולה והתוצאות עלולות רק להוליד לשיגאות כשישט הפעולה ולאכזבות. מאידך צריך גם לדעת שהזמן רחוק. קודם כל מבינה אויביטיבית, ועל זה אין להרבה מילים. ומבינה פנימית — מחקרבת תקופת המנופול של חנונתו בצפון-אפריקה לקציה. כמרכיב אחד באגלג'ריה — קונסטנטיין — קיימת תנועת "בינה" חזקה ועליו עתה להקים שם תנועה משלנו מול העובדה הזאת, ומרכיב שני — אורן — נעשים נסיונות לפעול כשכיל גורדוניה.

שאלה של יחזותו לצפון-אפריקה עומדת בהחלטות, בעוד חודש יחזור אלפדר (אפרים צור) וטרם קיבלנו כל ידיעה מי יחליפו. גם שוכו של אפרים פרידמן, אם כי לא עסק בחינוך, יחליש אותנו ויחזק קלפים בדי אחרים. כמינימום יש לספול ברחיפות בהגדלת המשלוח למרוקו ובהחלפת אלפדר כאן. ביחס לתנועה אינני יודע את המצב במידה מספקת. שאלה כאובה ומסובכת כאן היא שאלה הדת. נכר הוא שלרוב האמונה כאן שטוחה וזה עומד ענין של נהג וקיום מסורת מסוימת,

24.10.48

א) "המצב כחנועה": אם כי בנימינים העבודה הולכת ומתקדמת אין זה המצב בטונים יודיע לכם כשלוך הקליטה של הצפון אפריקאים התקים בעיקר בעלים מהעיר טוניס כי הם היו בעלי השכלה פחותה ויותר ממונים מאשר יהודי תודים. כשלוך קליטתם ישפיע על הנוער שלא נמצא בתנועה. אחרי שהצלחנו השנה להקים קאור מוריכיים יפה מאד על ידי המיניוריונים השונים ועל ידי כך שהעלינו את כל השכנה המזריכה הקודמת להכשרה, את תמקלים בקשיים בגיוס חברים חדשים לתנועה בגלל אותו הליך רוח שדיברתי ככד עליו. כמובן שאננו נחזקים, ולאט לאט נשתלט על המצב. מידת מהירות ההשתלטות תושפע מהצלחת קליטתם, מטיפול רצוני כבעיה הצפון-אפריקאים בארץ.

ב) "הגרעין של אובלי בשר". במקביל לא ענישה הכלב-לחלק על קליטת אחרים

צפון-אפריקאים. החוהנתו מספק גם כאן וגם אצלכם על הקמת הגרעין הזה. ההחלט בחיוב, וגם אם נעליח היום לרכז קבוצה של אוכלי כשר בהחלטה לגרעין הזה, יודיע לי שער היום ועדת העליה לא מצאה משק שיסכים לקבל את הגרעין בתנאים של מטבח כשר ושמידת שבת. לשם מה ההחלטה על הקמת הגרעין אם אין בכוחה של התנועה להגשימה? חברים, יצירת הגרעין הזה גורלית להתפתחות מניפול כרדום טונים. אחת לא יהיה להם איפה להקלט, ואם נמשיך עזרי הרכה זמן בלי הגשמה, את עלולים, או יותר נכון אין ספק שיאבדו לנו. אני מזהיר אתכם פעם נוספת: סדרו את הענין, אחת שנים של עמל יודו לטמיון. אני מקוה שקיבלתם את המכתב ששלחתי לועידת הקרובת. את נאים לקרוא בעתהנים על הזכנות לעידה ואנו מתבים בקוץ רוח לוד"חיים על העידה עצמה. אני מקיים שועידה זאת תביא הרכה חועלת לכיתנו הגדול. חל חוזרת בעוד זמן מה הנה ומשה רימון יחליף אותה עד שיגיע השליח, יודו נכון השליחים, כפי שאני מקוה, למרוקו. שיינו נחכה כאן לכואו של מחלפתי שלא יוכל לאחד לבוא. מיר אחרי כואו והנמסו לעבודה אנו מתכנינים לחזור הבינה.

שליחות לגולה 1945-1948

1989

יד שפנקיץ
בית לוחמי הגיטאות
הוצאת הקיבוץ המאוחד